

Vabariigi Valitsus

Rahukohtu 3, 15161 Tallinn

riigikantselei@riigikantselei.ee

02.05.2024

PÖÖRDUMINE

Vabariigi Valitsuse poole seoses Keskkonnaameti 05.04.2024 otsuse eelnõuga nr DM-115314-5

Üldine

1. Eesti Energia Aktsiaselts (registrikood 10421629) esitas 04.10.2012 Keskkonnaametile (edaspidi KeA) vee erikasutusloa taotluse Jägala jõe paisutamiseks ja hüdroenergiast elektrienergia tootmiseks Linnamäe hüdroelektrijaamas (edaspidi Linnamäe HEJ).
2. Eesti Energia AS teavitas KeA-d 02.11.2017, et ettevõttele kuuluv Linnamäe HEJ veeloaga seotud hoonestusõigus, millega on koormatud Tammistu kinnistu, on seisuga 30.10.2017 võõrandatud Kliendile. Ühtlasi teavitas Eesti Energia AS, et valdus ja veeluba anti Kliendile üle 01.11.2017. KeA muutis 08.12.2017 veeloa Kliendi nimele korraldusega n 1-3/17/2999 „Veeloa nr L. VT.HA-171918 muutmise) Kliendi 08.12.2017 esitatud veeloa taotluse alusel.
3. Veeloa menetlemine on kaasa toonud aastaid kestnud vaidluse Jõelähtme valla ja KeA vahel, mis lõppes 2022.a kevadel, kui Vabariigi Valitsus (edaspidi VV) [03.06.2022 võttis vastu korralduse nr 163](#), et Linnamäe HEJ säilitamiseks esineb ülekaalukas avalik huvi, mistõttu tuleb alles jätta ka paisjärv.
4. Korralduse kokkuvõttes punktis 6 on selgitatud, et VV kaalus huvitatud osapoolte poolt esitatud argumente ja asjaolusid ning võrdles keskkonnakaitselisi huvisid ning muinsuskaitselisi ja kohaliku omavalitsuse üksuse huvisid, samuti hindas alternatiivide puudumist. Vabariigi Valitsus on seisukohal, et hoolimata tegevuse eeldatavalt ebasoodsast mõjust Natura 2000 võrgustiku alale on Linnamäe paisul Jägala jõe paisutamise ja Linnamäe hüdroelektrijaamas hüdroenergia kasutamise võimaldamine elektrienergia tootmiseks alternatiivsete lahenduste puudumisel vajalik avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt tungivatel põhjustel. Avalikkuse jaoks esmatähtsad ja erakordselt tungivad põhjused seisnevad kultuurimälestiseks tunnistatud Linnamäe paisu pikaajalise ja tervikliku säilimise tagamises ning seda ümbritseva arheoloogiapärandi ja kultuurmaastiku säilitamises, mis on pika ajaloo vältel välja kujunenud ja on tähenduslik nii kaasajas kui ka väärtuslik tulevastele põlvetele säilitamiseks. Linnamäe paisul Jägala jõe paisutamise ja Linnamäe hüdroelektrijaamas hüdroenergia kasutamise võimaldamine elektrienergia tootmiseks on eeldus, mis tagab kultuuriväärtusliku ehitise ja keskkonna säilimise olemasoleval kujul. Oma kaalutlustes võttis Vabariigi Valitsus arvesse, et **Linnamäe HEJ-s on vee paisutamine ja hüdroelektrienergia tootmine olemasolev ehk jätkuv tegevus**, mis sai alguse enne Natura ala loomist. Samuti võeti arvesse Jägala jõel asuvate

hüdroelektrijaamade (Linnamäe HEJ, Jägala Energy HEJ) panust Eesti taastuvenergia tootmisse ning üldisesse energiajulgeolekusse.

5. VV otsustas punktis 7 viidatud korralduses, et Linnamäe paisul vee paisutamine ja hüdroenergia kasutamine on jätkuv tegevus, mis sai alguse enne Natura ala loomist ning hoolimata tegevuse eeldatavalt ebasoodsast mõjust Natura 2000 võrgustiku alale on tegevus alternatiivsete lahenduste puudumisel vajalik avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt tungivatel põhjustel, **nõustub Vabariigi Valitsus tegevusloa andmisega Linnamäe paisul Jägala jõe paisutamiseks ja Linnamäe hüdroelektrijaamas hüdroenergia kasutamiseks elektrienergia tootmisel**. Tegevusloa andmise otsuse teeb ja loa tingimused, sealhulgas hüvitusmeetmete rakendamise kohustuse seab Keskkonnaamet.
6. Seisuga 05.04.2024 on KeA koostanud korralduse nr DM-115314 eelnõu, mille kohaselt keeldub KeA veeloa andmisest. Otsuse eelnõu kohaselt keeldub KeA veeloa andmisest Jägala jõe paisutamiseks Linnamäe paisul ja hüdroenergiast elektrienergia tootmiseks Linnamäe hüdroelektrijaamas Muinaslinna tee 5 kinnistul Jõesuu külas Jõelähtme vallas Harjumaal.
7. **KeA rikub hüvitusmeetmete rakendamise kohustust**, sest väidab „Natura erandi hindamise aruandes“ punktis 3.1, et Jägala loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks ja ala terviklikkuse taastamiseks ei saa kasutusele võtta hüvitusmeetmeid. Aruande punktis 3.3.3.2 selgitab KeA, et Jägala loodusala kaitseväärtusega samas mahus uute kaitsealade loomise võimalused on piiratud. Samas loetleb KeA, et sarnase kaitseväärtusega jõelõigud on olemas Vasalemma, Pirita ja Purtse jões ning väiksemas ulatuses ka Kasari jõestikus. Tegemist ei ole Natura 2000 kaitse all olevate asukohtadega. Seejuures toob KeA välja, et Purtse potentsiaal on 12757 laskujat aastas, mis on suurem kui teoreetiline Linnamäe HEJ laskujate vahemik 8500-12600.
8. KeA ei ole selgitanud, miks ei saa hüvitusmeetmena rakendada Vasalemma, Pirita, Purtse jõe ja Kasari jõestiku läheliste laskujate arvu tõstmist. Ühtlasi ei ole KeA hinnanud hüvitusmeetmena lähemaimude Jägala jõkke asustamist. RMK Põlula kalakasvandus tegeleb pidevalt lähemaimude inkubeerimisega st, et RMK-l on võimekus panustada lõhevarude taastamisse.
9. Olukorras, kus VV on oma pädevuse raames otsustanud, et Linnamäe HEJ tegevus on vajalik ning ebasoodne mõju möödapääsmatu, siis on KeA-l kohustus rakendada sobivad hüvitusmeetmed.
10. **KeA eirab otseselt VV 03.06.2022 korraldust nr 163 ning rikub jämedalt hea halduse tava.**

Pöördumise põhjendused

11. 03.06.2022 korraldus on jätkuvalt kehtiv. Seega on see täitmiseks kohustuslik, sh KeA-le tulenevalt Keskkonnaameti põhimääruse § 1 lõikest 1 koosmõjus PS § 86, mis selgitab, et täidesaatev riigivõim kuulub VV-le. 03.06.2022 korralduse kohaselt on KeA kohustatud

andma Linnamäe HEJ tegevusloa, milles näeb ette loa tingimused. **Tingimuste seadmise hulka kuulub muuhulgas hüvitusmeetmete rakendamise kohustus.**

12. KeHJS § 29 lõike 3 alusel on VV pädev otsustama, kas tegevus on alternatiivsete lahenduste puudumisel siiski vajalik avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt tungivatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsel või majanduslikku laadi põhjustel. **VV leidis, et praegu on Natura 2000 erandi kohaldamise eeldused täidetud ja kohaldamine võimalik.** KeA on aga endiselt asunud seisukohale, et hüvitusmeetmete rakendamine ei ole võimalik (vastavalt p 3.2.7.2.3, 3.2.7.3 ja 3.3.5.3).
13. Juhime tähelepanu, et KeA nõustub 05.04.2024 korralduse nr DM-115314 eelnõu punktides 3.3.5.1-3.3.5.3 VV seisukohaga, et Linnamäe HEJ on jätkuv tegevus, mis teenib ülekaalukat avalikku huvi.
14. **Kooskõlas VVS § 1 lõikega 1, § 45 punktiga 4 ja § 46 lõikega 1 ning Keskkonnaameti põhimääruse § 1 lõikega palume Vabariigi Valitsusel:**

Kohustada Keskkonnaametit täitma Vabariigi Valitsuse 03.02.2022 korraldust nr 163.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
vallavanem Andrus Umboja
Jõelähtme Vallavalitsus

/allkirjastatud digitaalselt/
juhatuse liige Vahur Kivistik
Wooluvabrik OÜ (registrikood 14345725)

/allkirjastatud digitaalselt/
juhatuse liige Margus Teemant
Koila Külaselts (registrikood 80263720)

/allkirjastatud digitaalselt/
juhatuse liige Kalev Tulits
Linnamäe Paisjärve MTÜ (registrikood 80410769)

Lisad:

1. Keskkonnaamet DM-115314-5 05.04.2024
2. Keskkonnaameti Natura tagantjärele hindamise aruanne 05.04.2024